

Cal Comallonga

Rajadell

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Daurell
Emplaçament Al final del camí que surt del barri de les Casetes en direcció SE, a 1 Km del barri
Alçada: 400

Coordenades:

Latitud: 41.72734
Longitud: 1.7019
UTM Est (X): 392036
UTM Nord (Y): 4620318

Classificació

Número de fitxa 08178 - 86
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Any 1859
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Ha estat restaurada (2018)
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad: 08177A00700011
Autoria de la fitxa PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-2020
Data de registre de la fitxa: dj., 30/07/2020 - 02:00

Descripció

El cos principal és de planta rectangular, amb coberta a doble vessant, amb el carener perpendicular a la façana. Consta de planta baixa més un pis i golfes. Les parets són fetes de maçoneria. La porta principal, orientada a SE, sota el balcó, és rectangular i presenta una sola llinda, molt gran. Algunes obertures, sobretot a la façana principal, són emmarcades amb carreus ben escairats, i d'altres són emmarcades amb maó. Presenta també un cos gran adossat a ponent, ara de pedra, amb dues plantes en la part més levantina i una a la part més ponentina, coberta amb una sola vessant, i un conjunt de dependències a la banda de llevant.

Observacions:

Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (num. 22 Comallonga) (Al PEP 1993, citat com Cal Comallonga i Cal Vilaseca, en una sola fitxa amb Cal Camila).

Forma part d'un conjunt format per dues cases de pagès, que no tenen continuïtat arquitectònica, anomenades Cal Comallonga, a llevant, i Cal Camila (abans Cal Vilaseca), a ponent (fitxa 176), una pallissa i d'altres construccions modernes, entre les quals una casa, del segle XX (1947), anomenada Can Demià o Damià (Catàleg de Masies 2014 num. 25), i altres dependències relacionades amb la cria de bestiar.

Les dues cases de pagès (situades a pocs metres l'una de l'altra) són típiques del segle XIX i segueixen una tipologia i unes proporcions molt semblants.

A cal Comallonga es guarden encara les escriptures del moment fundacional de la casa i els contractes de la terra.

En aquest indret coexisteixen diferents tipus de construccions amb horts, arbres fruiters, granja... Les cases estan situades a l'extrem meridional del pla de Daurell. Cal Comallonga es troba situada a prop del cingle i gaudeix d'una gran panoràmica sobre la vall del Daurell. Davant mateix de les cases començà el pendís, amb nombroses balnes. Per anar a Can Camil·la i Can Camallonga cal prendre la pista que surt del barri de les Casetes en direcció SE.

Hi ha una inscripció gravada a la llinda de la porta principal: CASA DE JOSEPH COMALLONGA 1859. Una de les teules de la teulada està gravada amb l'any 1857 en xifres romanes.

L'escala interior arrenca de la part del mig de la casa i a mitja escala hi ha l'accés a una comuna adossada a la casa per la part nord. A la part de ponent hi ha un dipòsit o cisterna per a recollir les aigües pluvials. En algun moment de la seva història la casa va ser també coneguda amb el malnom, avui oblidat, de cal Renistre. L'hort de la casa és a baix, al vessant esquerre del torrent del Daurell.

En el 2018 la casa estava sent objecte de rehabilitació. El 2020 hem constatat que la casa ha estat rehabilitada. Les parets són de pedra vista, sense rastre de l'arrebossat parcial que encara describia el PEP 1993. El cobert de ponent també ha estat refet amb pedra, sense el totxo precedent. Les parets externes del mas i de l'esmentat cobert adossat han estat decorats amb eines de pages, enclavades. A la façana posterior s'ha col·locat la llegenda Cal Comallonga mitjançant ferradures de cavall.

Història

Les dues cases (Cal Comallonga i Cal Camil·la o Vilaseca) foren construïdes a mitjan segle XIX, amb pocs anys de diferència, en plena expansió del conreu de la vinya. Les famílies eren de procedència diferent, però amb els anys es van emparentar. Cal Vilaseca està assentada sobre terres que pertanyien al mas Braquets; cal Comallonga, sobre terres de cal Daurell. Els pagesos conreaven principalment vinyes del mas Braquets. Segons la documentació conservada a Can Comallonga, els contractes de la terra els obligaven a utilitzar les tines del mas Braquets, tot i que en molts casos les vinyes eren molt més a prop de casa dels parciers que no de la casa l'amo. D'aquesta manera l'amo s'assegurava el control de la collita i de la part que li corresponia, que solia ésser un terç.

Segons Molins (2020:280-82), la casa fou aixecada per Josep Comallonga Soler, un fill cabaler de Jaume Comallonga de Sant Mateu de Bages, amb les diners de l'herència. El 1857, el propietari dels terrenys, Isidre Sallés del Daurell, li va vendre una parcel·la edificable de set canes de costat tocant a la casa de cal Vilaseca, i un hort de 14 x 14 canes. L'any de construcció ens la revela la inscripció de la llinda del portal: "Casa de Josep Comallonga 1859" (es devia començar abans per que una de les teules de la teulada està gravada amb l'any 1857 en xifres romanes)

Josep Comallonga es va casar amb Josepa Gras Ferrer d'Aguilar i va tenir abundant descendència. Tenia al mas Oliver una tina a mitges amb el Dot. A la seva mort, el 1882, el succeeix l'hereu, Francesc. Sa mare Josepa va perdre un plet per alliberar el seu fill Salvador del servei militar. El 1868 la casa s'anomenava cal Josep i el 1897 cal Jepet Mestre; que pel que sembla indica l'existència d'un mestre d'obres, però l'amo era pagès i no paleta. També se li havia donat el mal nom de Renistre. El successor Francesc Comallonga Gras va casar-se el 1896 amb Filomena Jubert de Fals, que motí jove, i en segones núpcies, amb Agnès Serra de Vallmanya. L'hereu serà Salvador Comallonga Serra. Es va casar amb Maria Calvet de cal Maginet però el matrimoni no va tenir canalla. Un germà, Damià, emigrà a Argentina i retornà a Rajadell, i amb els estalvis, es construï Cal Damià, la casa nova qui hi ha al costat de Can Comallonga. Després de la guerra, un altre germà, l'Isidre, també va emigrar a l'Argentina. El germà petit, Josep, va ser mobilitzat amb la quinta del biberó i va sobreviure a la guerra. Salvador Comallonga, com que es va significar durant el temps de la República, va ser inclòs en la Causa General i va estar un temps a la presó. El 1945, a mitges amb el seu germà Damià, van muntar una bomba elèctrica per fer arribar l'aigua a les dues cases des d'una font situada prop de la riera. Com que el Salvador no tenia fills, l'herència es va desplaçar cap als descendents del segon germà, el Damià.

Bibliografia

MOLINS, Ernest (2020). Cases i Masos de Rajadell (I). Ajuntament de Rajadell. Pp 280-82
Informació oral: Salvador Comallonga (PEP 1993)

